

بررسی تأثیر خط مشی های سازمانی بر مشارکت بودجه

زهرا حاجعلی

کارشناسی ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی ادیبان گرمسار

Email: Zohreh.hajali1402@gmail.com

چکیده

هدف اصلی از انجام این تحقیق بررسی تأثیر خط مشی های سازمانی بر مشارکت بودجه می باشد. برای تعیین روایی از روایی صوری و سازه و برای سنجش پایایی پرسشنامه ها ضریب آلفای کرونباخ مورد محاسبه قرار گرفت. روش نمونه گیری در تحقیق حاضر نمونه گیری تصادفی ساده بوده و حجم نمونه بر پایه فرمول کوکران نامحدود ۲۲۴ نفر تعیین گردید و بین مدیران توزیع گردید. پس از تکمیل و جمع آوری، داده های مورد نیاز تحقیق گردآوری و با استفاده از فنون آمار توصیفی و نرم افزار SPSS22 و فنون آمار استنباطی به کمک نرم افزارهای آماری Smart PLS3 با روش مدل یابی معادلات ساختاری استفاده گردید. یافته ها حاکی از آن است که تمامی فرضیه های تحقیق که در آنها تأثیر معناداری بین ابعاد متغیر مستقل و متغیر وابسته را مورد بررسی قرار می داد مورد سنجش قرار گرفته و تمامی فرضیه های تحقیق مورد تایید قرار گرفته است. رفتار سیاسی کلی بر مشارکت بودجه تأثیر دارد. به تنهایی تصمیم گرفتن بر مشارکت بودجه تأثیر دارد. خط مشی های ارتقا و پرداخت بر مشارکت بودجه تأثیر دارد.

واژه های کلیدی: خط مشی های ارتقا و پرداخت، مشارکت بودجه، رفتار سیاسی کلی، به تنهایی تصمیم گرفتن

۱. مقدمه

بودجه در سازمانها مهم است. هورنگرن، قطر، فاستر، راژان و ایترن (۲۰۰۸) بودجه ها را "اصلی در دنیای همبسته" و بودجه بندی "یک شرکت حسابداری مشترک برای اجرای استراتژی" می دانند. مشارکت بودجه یک جنبه اصلی از بودجه بندی است. بودجه ریزی مشارکتی را به عنوان یک تقسیم معیار تعریف می کند که به موجب آن افراد "درگیر می شوند و تأثیر خود را در تعیین بودجه خود دارند". بنابراین شگفت آور نیست که بودجه ریزی مشارکتی یکی از مباحث تحقیق شده در حسابداری مربوط به سن و سال و تمرکز بسیاری از بررسی ها و متآنالیزهای گذشته است (لایو و همکاران، ۲۰۱۸).

ازدیرباز تاکنون خط مشی گذاری مقوله چالش برانگیز برای بشر بوده و هست، به طوری که ادبیات علم سیاست مملو از تعاریف خط مشی است. تقریباً هرکسی که درباب خط مشی مطلبی نوشته تعریفی نیز از خط مشی ارائه داده است. آیستون (۱۹۷۱) خط مشی را رابطه یک واحد دولتی با محیطی خود تعریف می کند. چنین تعریفی کلی بوده و شناخت محدوده های این رابطه چندان قابل تشخیص نیست و می تواند همه چیز را دربرگیرد. بنابراین به اقتضای هر حوزه و تخصصی، این مقوله باید بازتاب و بومی سازی شود تا بتوان به کارایی و اثربخشی دست یافت (شریف زاده و همکاران، ۱۳۹۵). خط مشی گذاری از یک دیدگاه معادل تصمیم گیری است یعنی می توان آن را نوع تصمیم گیری دانست زیرا هنگامی که خط مشی تعیین می شود در همان جایگاه تصمیمی اتخاذ شده است. با این تفاوت که خط مشی نسبت به تصمیمات موردی و ثانویه بالاتر و اساسی تر است. بنابراین خط مشی ترسیم می شود و سپس تصمیمات با رعایت موازین پیش بینی شده در خط مشی اتخاذ می شود (ایلیادی و همکاران، ۱۳۹۴).

براساس آنالیز مطالعات منتشر شده بیش از ۴۰ سال، شیلدز و همکاران (۱۹۹۸) دریافتند که اکثریت بزرگی از مطالعات به طور مؤثر روی تأثیرات بودجه ریزی مشارکتی متمرکز شده اند. به استثنای فقط چهار مورد از ۴۷ مطالعه مورد بررسی، عناوین آموزشی مشارکتی که عمدتاً مورد غفلت قرار گرفته اند، نادیده گرفته شده اند. به نظر می رسد مسئله ایجاد مشروعیت مشارکتی در این منطقه با وجود وجود توجه زیاد به تحقیقات در بودجه، بسیار مورد غفلت واقع شده است. پارکر، دیپبوی و جکسون (۱۹۹۵) اظهار داشتند که ادراک سیاست های سازمانی ابعادی مهم از چگونگی کارکنان در محیط کارشان است. کارکر و بارون (۱۹۹۹) سیاست سازمانی را به عنوان "اقدامات افراد که به سمت هدف پیشبرد خود تعریف می شوند تعریف می کنند. منافع شخصی خود را بدون در نظر گرفتن رفاه دیگران یا سازمان آنها". در نظر می گیرند (لایو و همکاران، ۲۰۱۸).

۲. ادبیات پژوهش

۱.۲. بودجه

واژه بودجه در اصل از کله بوژت فرانسوی (Boujette) به معنی کیف یا کیسه چرمی کوچک اطلاق می شده که وجوه نقد را در آن نگهداری می کردند. در انگلستان کیف چرمی که محتوی صورت مخارج مورد نیاز پادشاه بود توسط خزانه داری، که بعداً وزیر دارایی نامیده شد، برای تصویب وجوه مورد نیاز پادشاه بود توسط خزانه داری، که بعداً وزیر دارایی نامیده شد، برای تصویب وجود مورد نیاز پادشاه به پارلمان عرضه می شد.

دیدگاه ها و تعاریف در مورد بودجه متأثر از نظریه های اقتصادی در مورد دولت است و دیدگاه های موجود در این زمینه نیز تحت تاثیر شرایط متفاوت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جوامع است و در یک جمله دیدگاه ها و نظریه ها و تعاریف بودجه به زمان و مکان مربوط می شوند. به طور کلی می توان این تعاریف را به چهار دسته تقسیم کرد (الماسی ۱۳۸۷).

الف) تعاریفی که بر جنبه سیاسی بودجه تأکید می ورزند:

¹ Lau et al.,

² Shields

³ Parker, Dipboye, and Jackson

⁴ Kacmar and Baron

در این دسته تعاریف ریشه اصلی تنظیم بودجه را باید عامل سیاسی جستجو کرد. بودجه بعد از تشکیل حکومت های پارلمانی شکل گرفت ، یعنی از زمانی که حق نظارت مردم به صورت کنترل درآمدها و هزینه های دولت از طریق ساز و کارهای نمایندگی تحقق یافت. در انگلستان نمایندگان پارلمان می خواستند درآمدها و هزینه های دولت را کنترل کنند و مایل نبودند بدون رضایت آنها مالیات وضع شده ، یا بدون کنترل آنها از اموال عمومی خرج شود. بدین سبب بود که به تدریج درآمدها و هزینه های دولت در سندی تنظیم شود و تصویب پارلمان ضرورت پیدا کرد ، تا آنجا که در قرن نوزدهم اراده قانونگذار در تنظیم و اجرای بودجه از ضروریات دموکراسی شناخته شد (قدیری اصل ۱۳۶۶).

اهمیت نهادن و تاکید بر نقش سیاسی بودجه باعث گنجاندن آن در اغلب قوانین اساسی حکومت های پارلمانی و تصویب قوانین و مقررات مربوط به نحوه عملکرد بودجه تحت عنوان «قانون محاسبات عمومی» در اولین دوره های قانون گذاری شده است (بهلولی وهمکاران، ۱۳۹۰).

ب) تعاریفی که بر جنبه های اقتصادی و مالی تأکید می ورزند:

در اینکه نظریه های نظام مالی به طور اعم و نظریه های نظام بودجه به طور اخص از بطن نظریه های اقتصادی زاده شده اند ، تردیدی وجود ندارد. در واقع بودجه شاهرگ حیات اقتصادی دولت است که در شریان های آن منابع مالی و اقتصادی جاری است. تاکید بر جنبه های مالی و اقتصادی در تعاریف بودجه بیشتر بعد از گذار از اقتصاد کلاسیک به اقتصاد نئوکلاسیک صورت پذیرفت. در این دوران با گسترش دامنه فعالیت ها و عملیات دولت ، حجم بودجه ، نیز به سرعت افزایش یافت و در نتیجه ، تغییر و تحولات بودجه ای نیز در دو زمینه نظری و عملی به شدت به تحولات اقتصادی و مالی پیوند خورد. مقارن این تحولات دگرگونی های تاریخی و اقتصادی عظیمی به وقوع پیوست. به ویژه انقلاب اکتبر سال ۱۹۱۷ در روسیه و رکود و بحران های بزرگ سال ۱۹۲۹ در امریکا و نشر عقاید «جان مینارد کینر» بنیان گذار مکتب اقتصادی نئوکلاسیک و دعوت از دولت برای مداخله بیشتر در امور اقتصادی و تولیدی ، بودجه را به صورت اساسی ترین و اصلی ترین اهم کنترل و ارشاد اقتصادی و مالی درآورد. در این دوران تعریف بودجه نیز از تحولات و تغییرات تاثیر پذیرفت و کانون تاکید از جنبه های سیاسی _ اجتماعی به جنبه های اقتصادی و مالی تغییر یافت (جردن، ۲۰۰۵).

ج) تعاریفی که بر جنبه های برنامه ای و مدیریتی بودجه تاکید می ورزند:

اصولا شرایط فرهنگی ، سیاسی و اقتصادی حاکم بر جوامع ادامه و بقای حیات دولت ما را بدون برنامه و برنامه ریزی غیرممکن می سازد. به همین علت امروزه واژه های بودجه و برنامه در هم ادغام یا مترادف هم گشته اند (مثلا بودجه برنامه ای) و یا همواره با هم مورد استفاده قرار می گیرند و مفهوم هیچ یک از آن دو بدون دیگری قابل درک نیست (الماسی ۱۳۸۷). ماهیت مشترک برنامه و بودجه در عمل پیش بینی نهفته است و همین ویژگی پیش بینی است که آن دو را از سایر صورت حساب ها و تجزیه تحلیل های مالی متمایز می کند. تاکید بر جنبه های برنامه ای بودجه از مشخصات بارز تعریف جدید و معاصر است. البته تفکیک جنبه های برنامه ای و مالی کار دشواری است. زیرا بودجه در عین حال که نوعی برنامه است جنبه های اقتصادی و مالی نیز دارد و از این جهت بودجه را نوعی برنامه مالی دولت می دانند. تصویر فردای سازمان باید امروز با تصمیم مدیران ترسیم شود. این آینده نگری را برنامه و برنامه ریزی و تبدیل برنامه ها به زبان پول را بودجه می نامیم (الماسی ۱۳۸۷).

د) تعاریفی که بر جنبه توسعه اقتصادی و اجتماعی بودجه تاکید دارد:

در متون تخصصی ، بودجه سندی تعریف شده است شامل عبارات و ارقامی که هزینه ها را به اهداف معین ارتباط می دهد ، این عبارت و ارقام هزینه ها (جاری و عمرانی) با اهداف (ایجاد امنیت ، رفاه ، آسایش ، رشد و توسعه اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی ، ثبات اقتصادی ، تامین کالا و خدمات عمومی ، عدالت اجتماعی) پیوند دارند. بودجه بین منابع مالی و رفتار انسانی

⁵ Jordan

برای تحقق اهداف و خط مشی ها پیوستگی ایجاد می کند. بدین ترتیب بودجه به مجموعه ای از اهداف و برنامه ها به همراه هزینه های مربوط به آنها اطلاق می گردد (الماسی ۱۳۸۷).

ه) تعاریف علمی و تجربی بودجه :

۱. از نظر عامه مردم عبارت است از دخل و خرج یا درآمد و هزینه است.
۲. برنامه کار ، وضعیت یک فرد ، یک خانواده ، یک سازمان یا یک جامعه را به صورت ارقام مالی نشان می دهد.
۳. عبارت است از بیان مالی و یا مقداری سیاستی که در طول مدتی معین از زمان آینده برای وصول به هدف های تعیین شده باید تعقیب شود.
۴. یک برنامه کار است. یک پیش بینی است و یک مجوز است و می تواند یک معیار هزینه و یک ضابطه بخش کارایی دستگاه ها باشد.
۵. بیان رسمی سیاست ، و اهداف مدیریت برای یک دوره معین است.
۶. عبارت است از آئینه تمام نمای وظایف ، عملیات و هدف های دولت می باشد (الماسی ۱۳۸۷)

م) تعاریف حقوقی و قانونی بودجه:

اولین تعریف قانونی از بودجه در کشور ایران مربوط به ماده ۱ قانون محاسبات عمومی مصوب ۲۱ صفر سال ۱۳۲۹ (ه.ق) به شرح ذیل است.

«بودجه دولت ، سندی است که معاملات دخل و خرج مملکتی برای مدت معینی در آن پیش بینی و تصویب می گردد. مدت مزبور را سند مالی می گویند که عبارت از یک سال شمسی است.»

دومین تعریف مربوط می شود به ماده یک قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۶ اسفند سال ۱۳۱۲ خورشیدی که بودجه را این گونه تعریف می کند.

«بودجه لایحه پیش بینی عواید و مخارج مملکتی است و برای مدت یک سال شمسی که به تصویب مجلس شورای ملی رسیده باشد»

تعریف سوم برابر ماده ۱ قانون محاسبات عمومی کشور ، مصوب دی ماه ۱۳۴۹ خورشیدی به این صورت است:

«بودجه کل کشور برنامه مالی دولت است که برای یک سال مالی تهیه و حاوی پیش بینی درآمد و سایر منابع تامین اعتبار و برآورد هزینه ها برای انجام عملیاتی که منجر به وصول به هدف های دولت می شود.» و بالاخره آخرین تعریف قانونی بودجه مربوط به ماده یک قانون محاسبات عمومی کشور مصوب اول شهریور ماه سال ۱۳۶۶ از بودجه به شرح ذیل است: «بودجه کل کشور برنامه مالی دولت است که برای یک سال مالی تهیه و حاوی پیش بینی درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار و برآورد هزینه ها برای انجام عملیاتی که منجر به نیل سیاست ها و هدف های قانونی می شود و از سه قسمت زیر تشکیل می شود:

(۱) بودجه عمومی دولت که شامل :

الف) پیش بینی دریافت ها و منابع تامین اعتبار که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در سال مالی قانون بودجه به وسیله دستگاه ها از طریق حساب های خزانه داری کل اخذ می گردد.

ب) پیش بینی پرداخت هایی که از محل درآمد عمومی و یا اختصاصی برای اعتبارات جاری و عمرانی و اختصاصی دستگاه ها اجرایی می توانند در سال مالی مربوط انجام دهند.

۲) بودجه شرکت های دولتی و بانک ها شامل پیش بینی درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار.

۳) بودجه موسساتی که تحت عنوانی غیر از قوانین فوق در بودجه کل کشور منظور می شود.

دقت در تعاریف بودجه برابر قوانین محاسباتی ایران ، بیانگر این مطلب است که این تعاریف از بودجه با توجه به شرایط مختلف مالی ، اقتصادی و ... دولت در زمان های مختلف صورت گرفته است. مثلاً در سال ۱۳۴۹ بودجه بانک ها جزو بودجه دولتی نبوده ، در حالی که در سال ۱۳۶۶ بانک ها نیز در شمار دستگاه های دولتی قرار گرفته و بودجه آنها در بودجه کل کشور منظور شده است (علوی طبری ۱۳۸۵).

همکاران (۲۰۱۷) به بررسی چگونگی تأثیر ادراک سیاست های سازمانی بر انگیزش خود تعیین کنندگی با نقش خلق و خوی کاری پرداختند، نتایج نشان داد که ادراک سیاستهای سازمانی بر اضطراب و افسردگی تأثیر منفی و معناداری دارد و اضطراب و افسردگی بر انگیزش خودتعیین کنندگی تأثیر دارد. لیانگ و همکاران (۲۰۰۹) به بررسی بازی های بودجه: تحلیلی از مشارکت بودجه در مراجع قانونی پرداختند، هدف از این مطالعه، آزمایش کلی بودن تحقیق توسط کالینز، مونتر و فین (۱۹۸۷) است، زیرا مربوط به رابطه سبک رهبری، بازی ها و استرس نقش بر نگرش به بودجه های مدیریت میانی در مقامات قانونی در استرالیا است به نظر می رسد که سبک های رهبری مثبت و مجازات کننده قدرت توضیحی واریانس نگرش بودجه را دارند. استرس نقش همبستگی منفی داشت. الگوهای بازی بودجه با نگرش همبستگی مثبت داشتند. بازی های بودجه به خصوص با سبک های رهبری مرتبط بود. کولین و همکاران (۲۰۰۹) به بررسی بازی های بودجه و تلاش، تفاوت بین ایالات متحده و آمریکای لاتین پرداختند، نتایج نشان داد که بازیهای فریبنده تمرکزشان بر اهداف شخصی است، تمرکز می کنند که بودجه درخواستی خود را بدست آورند اما مدیرانی که بازی های اقتصادی می کنند تمایل به سمت اهداف شرکت دارند.

۴. فرضیات تحقیق

رفتار سیاسی کلی بر مشارکت بودجه تأثیر دارد.

به تنهایی تصمیم گرفتن بر مشارکت بودجه تأثیر دارد.

خط مشی های ارتقا و پرداخت بر مشارکت بودجه تأثیر دارد.

۵. روش تحقیق

روش تحقیق مجموعه ای قواعد، ابزار و راه های معتبر قابل اطمینان و نظام یافته برای بررسی واقعیت ها، کشف مجهولات و دستیابی به راه حل مشکلات است (خاکی، ۱۳۸۶).

روش انجام تحقیق حاضر بر مبنای هدف تحقیق از نوع کاربردی می باشد، از لحاظ ماهیت و روش در زمره تحقیقات علی قرار می گیرد، زیرا به کشف علت یا عوامل بروز یک رویداد در شهرداری بوده می پردازد. در این راستا از تکنیک آماری معادلات ساختاری که اساسا به بررسی رابطه علی بین متغیرها می می پردازد، استفاده شده است.

۱.۵. جامعه آماری و روش نمونه گیری

در پژوهش حاضر جامعه آماری، شامل کلیه کارشناسان شهرداری می باشد، در این پژوهش برای انتخاب نمونه از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شده است. بدین ترتیب حجم نمونه بر پایه فرمول کوکران ۲۲۷ نفر تعیین گردید و برای تجزیه و تحلیل نهایی مورد استفاده قرار گرفت.

۲.۵. ابزار گردآوری اطلاعات

در این پژوهش داده ها به روش میدانی جمع آوری شده است. در روش میدانی، پرسشنامه یکی از متداول ترین طرق جمع آوری اطلاعات است. جهت جمع آوری اطلاعات و دستیابی به اهداف، از پرسشنامه استفاده شده است که توسط کارکنان شهرداری تکمیل گردید. در این تحقیق از ابزار اندازه گیری پرسشنامه برای جمع آوری داده ها استفاده شده است که به این منظور از پرسشنامه استاندارد شده در تحقیقات ونجینگ و همکاران (۲۰۲۰) استفاده شده است.

۳.۵. روایی و پایایی

روایی از واژه روا به معنی جایزه و درست گرفته شده است و روایی به معنای صحیح و درست بودن است. مقصود از روایی آن است که وسیله اندازه گیری، بتواند خصیصه و ویژگی مورد نظر را اندازه بگیرد (سرمد و همکاران، ۱۳۷۶، ۱۷۰). در تحقیق حاضر، با رجوع به نظر متخصصان و اساتید از روایی ابزار اندازه گیری، در سنجش متغیرهای تحقیق اطمینان حاصل شده است. بنابراین، پرسشنامه مورد استفاده به عنوان ابزار جمع آوری داده های این پژوهش دارای روایی مناسب بوده است. برای اندازه گیری پایایی از شاخصی به نام ضریب پایایی استفاده می کنیم. دامنه ضریب پایایی از صفر تا مثبت یک است. ضریب پایایی صرف معرف عدم پایایی و ضریب پایایی یک معرف پایایی کامل است. میزان توانایی یک وسیله اندازه گیری، برای حفظ ثبات خود در طول زمان است. برای اطمینان از عدم ابهام در سئوالات و همچنین بومی کردن مقیاس ها و انطباق

هر چه بیشتر با جامعه آماری، اقدام به انجام مطالعات اولیه و تعیین اعتبار پرسشنامه گردید. بدین منظور پرسشنامه به طور آزمایشی بین ۳۰ نفر از افراد جامعه توزیع گردید. در این پژوهش به منظور سنجش اعتبار پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. با استفاده از کامپیوتر و نرم افزار SPSS، ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید که مقدار آلفای کرونباخ به دست آمده همان طور که از داده‌های جدول بالا مشخص است میزان ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شده در تمامی موارد در پرسشنامه بزرگتر از ۰/۷ است که نشان دهنده این است که این پرسشنامه‌ها از اعتبار بالایی برخوردار است.

۶. تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱.۶. روش حداقل مربعات جزئی (PLS-SEM)

در این پژوهش جهت پردازش داده‌ها از روش مدل سازی حداقل مربعات جزئی PLS-SEM استفاده شده است. رویکردهای مختلفی در مورد مدل معادلات ساختاری وجود دارد که یکی از پرکاربردترین آنها استفاده از روش شناسی مبتنی بر واریانس به روش حداقل مربعات جزئی است که در مقابل مدل‌های ساختاری کواریانس محور از انعطاف بالاتری برخوردار است. این روش مدل معادلات ساختاری واریانس محور، زمانی که برای هر سازه تعداد متغیر زیاد و یا حجم نمونه کم است، بسیار مناسب می‌باشد. اجرای این تکنیک نرم افزارهای خاص خود را دارد که در این پژوهش از نرم افزار Smart - PLS استفاده شده است. تحلیل PLS-SEM بر اساس مجموعه‌ای از متغیرهای مستقل که بر مجموعه‌ای متغیرهای وابسته تأثیر می‌گذارند، بکار گرفته می‌شود. از مزایای روش PLS-SEM می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

توانایی مدل کردن متغیرهای وابسته چندگانه بر اساس متغیرهای مستقل چندگانه.

توانایی کنترل هم خطی‌های متعدد بین متغیرهای مستقل.

یک روش مقاوم در مقابل داده‌های مفقود شده.

ایجاد متغیرهای پنهان مستقل تأثیرگذار بر متغیر (های) وابسته به منظور تعیین پیش‌بینی کننده‌های قوی تر.

۲.۶. بررسی مدل اندازه‌گیری انعکاسی (روایی و پایایی سازه‌ها)

با توجه به شاخص میانگین واریانس استخراج شده AVE مقادیر بالاتر از ۰/۵ نشان دهنده روایی مناسب سازه مورد بررسی است. برای تعیین پایایی سازه‌ها در این پژوهش از روش پایایی مرکب CR استفاده شد. در صورتی که مقدار CR) برای سازه‌ها بزرگتر از ۰/۶ باشد پایایی قابل قبولی را نشان می‌دهند و هرچه این مقدار برای یک سازه به یک نزدیکتر باشد، پایایی آن سازه بیشتر است. در این قسمت از شاخص آلفای کرونباخ α برای بررسی پایایی سازه‌ها استفاده شد.

$$AVE = \sum \lambda^2 / \sum \lambda^2 + \sum \delta$$

فرمول محاسبه پایایی ترکیبی به صورت مقابل است:

$$CR = (\sum \lambda) / (\sum \lambda) + \sum \delta$$

که در آن:

CR : پایایی ترکیبی

λ بار عاملی استخراج شده برای هر نشانگر در قالب تحلیل عاملی تأییدی؛ و δ واریانس خطای استاندارد شاخصها است.

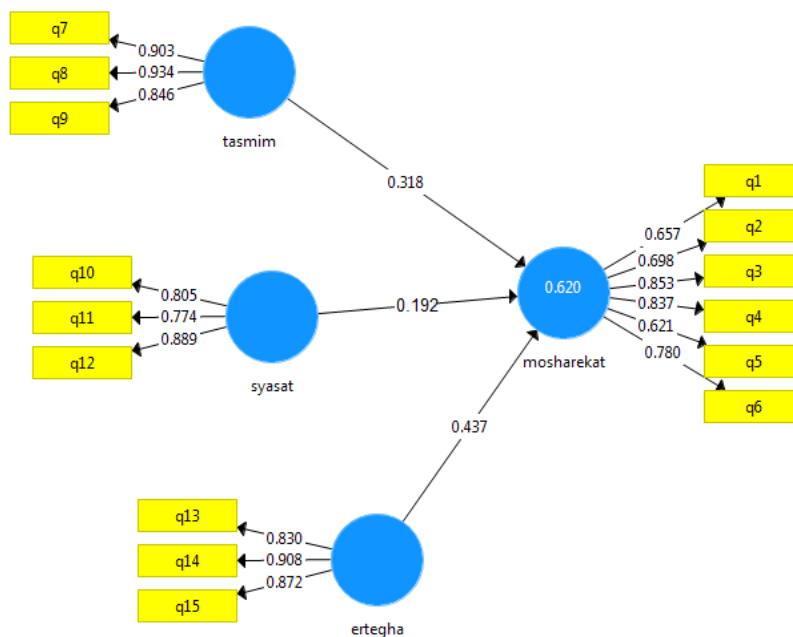
در واقع، فرمول پایایی ترکیبی گویای این مطلب است که ایده آل‌ترین حالت زمانی که دست می‌آید که مقدار CR برابر یک شود و این زمانی است که مقدار خطای شاخص (δ) که در مخرج کسر قرار می‌گیرد به صفر نزدیک باشد. یعنی هرچه خطا کاهش یابد، مقدار پایایی ترکیبی افزایش یافته و به مقدار یک (ایده آل‌ترین حالت پایایی ترکیبی) نزدیک می‌شود. مقدار پایایی ترکیبی بین صفر و یک در نوسان است که مقدار پایایی ترکیبی بالاتر از ۰/۷ قابل قبول است. پس پایایی ترکیبی به دنبال بهبود پایایی پرسشنامه از طریق حذف گویه‌های افزایش دهنده مقدار خطای شاخصها است. در این پژوهش در مرحله آزمون مدل، جهت تعیین پایایی ترکیبی (CR) استفاده شد، که نتایج تحلیل عاملی تأیید و شاخص‌های روایی و پایایی سازه‌های اندازه‌گیری مدل در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱- مقادیر روایی و پایایی متغیرها

متغیر	آلفای کرونباخ
(۱) رفتار سیاسی کلی	۰/۸۹
(۲) به تنهایی تصمیم گرفتن	۰/۹۱
(۳) سیاستهای ارتقا و پرداخت	۰/۸۸
(۴) مشارکت بودجه	۰/۸۲

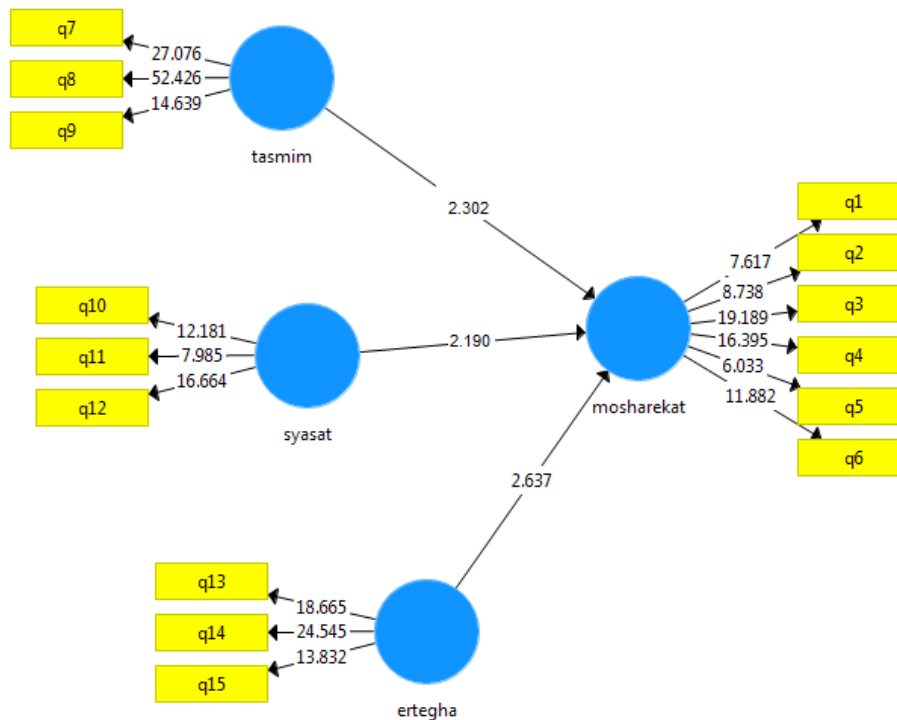
۳.۶. برازش مدل

برای آزمون صحت مدل نظری پژوهش و محاسبه ضرایب تأثیر از روش مدلیابی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی (PLS) به وسیله نرم افزار Smart-PLS3 استفاده شده است. تکنیک PLS به صورت همزمان روایی و پایایی مدل اندازه گیری سازه های نظری را ارزیابی می کند و برای ارزیابی مدل ساختاری با سازه های چند شاخصی با اثرات مستقیم و غیرمستقیم نیز مورد استفاده قرار می گیرد (حجازی و رامشه، ۱۳۹۲). لذا در این پژوهش از روش PLS برای ارزیابی مدل مسیر و آزمون فرضیه ها استفاده شده است. در مدل PLS ارتباط میان متغیرهای مشاهده شده و سازه های متناظر، در مدل اندازه گیری و روابط میان سازه ها در مدل ساختاری ارزیابی می شود.

شکل ۱- مدل ساختاری پژوهش همراه با ضرایب استاندارد

شکل ۲- مدل ساختاری پژوهش در حالت معناداری

۴.۶. خلاصه و نتایج مدل ساختاری

خروجی معادلات ساختاری و آزمون T نشان می دهد تمام مسیری که در بین متغیرهای مکنون مستقل و متغیرهای مکنون وابسته وجود دارند، همگی معنادار هستند. جدول (۲) به طور خلاصه نتایج آزمون فرضیات را نشان می دهد.

جدول ۲- خلاصه و نتایج مدل ساختاری

فرضیه های پژوهش	ضریب استاندارد	عدد معناداری	نتیجه آزمون
رفتار سیاسی کلی بر مشارکت بودجه تأثیر دارد.	۰/۳۱	۲/۳۰	عدم رد
به تنهایی تصمیم گرفتن بر مشارکت بودجه تأثیر دارد.	۰/۱۹	۲/۱۹	عدم رد
خط مشی های ارتقا و پرداخت بر مشارکت بودجه تأثیر دارد.	۰/۴۳	۲/۶۳	عدم رد

۷. تجزیه و تحلیل یافته ها

اکنون با استفاده از تجزیه و تحلیل های انجام گرفته و نتایج به دست آمده مطابق با جدول (۳) فرضیات مورد آزمون قرار گرفته و نتایج زیر حاصل گردیده است:

بر اساس نتایج حاصل از مدلیابی معادلات ساختاری در جدول ۲، تأثیر رفتار سیاسی کلی بر مشارکت بودجه (عدد معناداری برابر ۲/۳۰ بیشتر از ۱/۹۶) تأیید شد میزان این اثر ۰/۳۱ درصد و مثبت برآورد شد. بنابراین فرضیه صفر ما رد و فرضیه اصلی ما تأیید می شود و نتیجه می گیریم که رفتار سیاسی کلی بر مشارکت بودجه تأثیر دارد. نتایج حاصل از این پژوهش با یافته های لایو و همکاران (۲۰۱۸) همسو است بر اساس نتایج حاصل از مدلیابی معادلات ساختاری در جدول ۲، تأثیر به تنهایی تصمیم گرفتن بر مشارکت بودجه (عدد معناداری برابر ۲/۱۹ بیشتر از ۱/۹۶) تأیید شد میزان این اثر ۰/۱۹ درصد و مثبت برآورد شد. بنابراین فرضیه صفر ما رد و فرضیه اصلی ما تأیید می شود و نتیجه می گیریم به تنهایی تصمیم گرفتن بر مشارکت بودجه

تأثیر دارد. نتایج حاصل از این پژوهش با یافته های لایو و همکاران (۲۰۱۸) همسو است بر اساس نتایج حاصل از مدلیابی معادلات ساختاری در جدول ۲، تأثیر خط مشی های ارتقا و پرداخت بر مشارکت بودجه (عدد معناداری برابر ۲/۶۳ بیشتر از ۱/۹۶) تأیید شد میزان این اثر ۰/۴۳ درصد و مثبت برآورد شد. بنابراین فرضیه صفر ما رد و فرضیه اصلی ما تأیید می شود و نتیجه می گیریم که خط مشی های ارتقا و پرداخت بر مشارکت بودجه تأثیر دارد. نتایج حاصل از این پژوهش با یافته های لایو و همکاران (۲۰۱۸) همسو است.

۸. منابع

بخارثیان، یلدا؛ موسوی، محمود (۱۳۹۳)، بررسی ارتباط بین مشارکت بودجه ای با عدم تقارن اطلاعات، تعهد سازمانی و ابهام نقش و تأثیر آنها بر رضایت شغلی و عملکرد، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه امام رضا حافظ نیا، محمد رضا (۱۳۸۷). "مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی". تهران: انتشارات سمت.

حسینی، میرعبداله؛ زوار، پر مه (۱۳۸۳)، ساختار بازار جهانی فرش دستباف و بازارهای هدف صادراتی، پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۳۰، ۱۱۷-۸۵

خاکی، غلامرضا (۱۳۸۴). "روش تحقیق با رویکرد به پایان نامه نویسی". تهران: انتشارات بازتاب.

خاکی، غلامرضا (۱۳۸۷)، روش تحقیق در مدیریت، چاپ پنجم، تهران، انتشارات بازتاب

قرقانی، پرپسا؛ رضایی، غلامرضا (۱۳۹۶)، نقش واسطه ای عوامل سازمانی در رابطه بین بودجه ریزی مشارکتی و ایجاد مازاد بودجه ای، پایان نامه کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی زند

یعقوبی، حسن؛ رحمانی، روح اله (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر فشار بودجه زمانی، تعارض سازمانی، تعهد سازمانی بر رفتار ناکارآمد، پایان نامه کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی فردوس

Azizinejad, B.; Seied Abbaszade, M. M.; Hassani, M. (2011). "Organizational political tactics in universities". Canadian Center of Science and Education, 1(2), 65-72

Beugre, C., & Liverpool, P. (2006). Politics as determinant of fairness perceptions in organizations. In E. Vigoda-Gadot, & A. Drory (Eds.). Handbook of organizational politics (pp. 122-135). Location: Edward Elgar Publishing.

Deci, E., & Ryan, R. (1980). Self-determination theory when mind mediates behaviour. Journal of Mind and Behavior, 33-43.

Deci, E., & Ryan, R. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. New York: Plenum.

Deci, E., & Ryan, R. (2012). Motivation, personality and development within embedded social contexts: An overview off self-determination theory. In R. Ryan (Ed.). The Oxford handbook of human motivation (pp. 85-107). New York: Oxford University Press.

Lam, C. & Gurland, S. (2008). Self-determined work motivation predicts job outcomes, but what predicts self-determined work motivation? Journal of Research in Personality. 42(4), 109-115.

Baniya, R. (2016), emotional intelligence and employee outcomes: moderating role of organizational politics, business perspectives and research 4, 15-26

Baum, H. (1989). Organizational politics against organizational culture: A psychoanalytic perspective. Human Resource Management, 28(2), 191-206.

Hanisch, K., & Hulin, C. (1990). Job attitudes and organizational withdrawal: An examination

of retirement and other voluntary withdrawal behaviors. Journal of Vocational Behavior, 37(1), 60-78

Jones, R. (1985). Internal politics and the strategic business plan. Journal of Small Business Management, 23(1), 31-37.

- Kacmar, K., & Baron, R. (1999). Organizational politics: The state of the field, links to related processes, and an agenda for future research. In G. Ferris (Ed.). *Research in personnel and human resources management* (pp. 1–39). Stanford, CT: JAI Press.
- Kren, L., and Liao, W. M. (1988) The role of accounting information in the control of business organization: A review of evidence. *Journal of accounting literature* 7: 280- 309.
- Kipnis, D., Schmidt, S., & Wilkinson, I. (1980). Intraorganizational influence tactics: Explorations in getting one's way. *Journal of Applied Psychology*, 65(4), 440–452.
- Lau, C., Scully, G. (2018), The effects of organizational politics on employee motivations to participate in target setting and employee budgetary participation, *Journal of Business Research*, 90, 247-259
- Malik, O., Shahzad, A. (2018), Perceptions of organizational politics, knowledge hiding, and employee creativity: The moderating role of professional commitment, *Personality and Individual Differences*, 3, 45-62
- Yilmaz, E., Ozer, G., Gunluk, M. (2014), Do organizational politics and organizational commitment affect budgetary slack creation in public organizations? *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 150 (2014) 241 – 250
- Zanzi, A., Arthur, M., & Shamir, B. (1991). The relationship between career concerns and political tactics in organizations. *Journal of Organizational Behavior*, 12, 219–233.
- Zanzi, A., & O'Neill, R. (2001). Sanctioned versus non-sanctioned political tactics. *Journal of Managerial Issues*, 13(2), 245–262.